

Håndtering af pesticidforurening ved Aike Vandværk – En fælles indsats

Tove Svendsen, Region Syddanmark
Iben Kirchberg Nilsson, Din Forsyning

Møde i ATV Jord og Grundvand og Danske Vandværker
29-03-2022

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Partnerskaber omkring pesticidforureninger

Samarbejde om opgaven – selv om vi har forskellige fokus

Kommune og vandværk

Vandkvalitet, forsyningssikkerhed
og grundvandsbeskyttelse

Regionen

Jord- og grundvandsforurening
Pesticid-punktkilder

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Partnerskaber omkring pesticidforureninger

Projektorganisationen forankres lokalt:

- Som udgangspunkt placeres projektlederrollen lokalt, enten ved vandforsyningen eller kommunen.
- Ved små vandforsyninger, der drives på frivillig basis, bør projektlederrollen ligge hos kommunen.
- Regionen kan være projektejer. Regionen bidrager med mindst to projektdeltagere.

Partnerskab:

- Læborg Vandværk
- Vejen Kommune
- Din Forsyning, Aike Vandværk
- Esbjerg Kommune
- Region Syddanmark
- Rådgiver - NIRAS

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Aike Vandværk

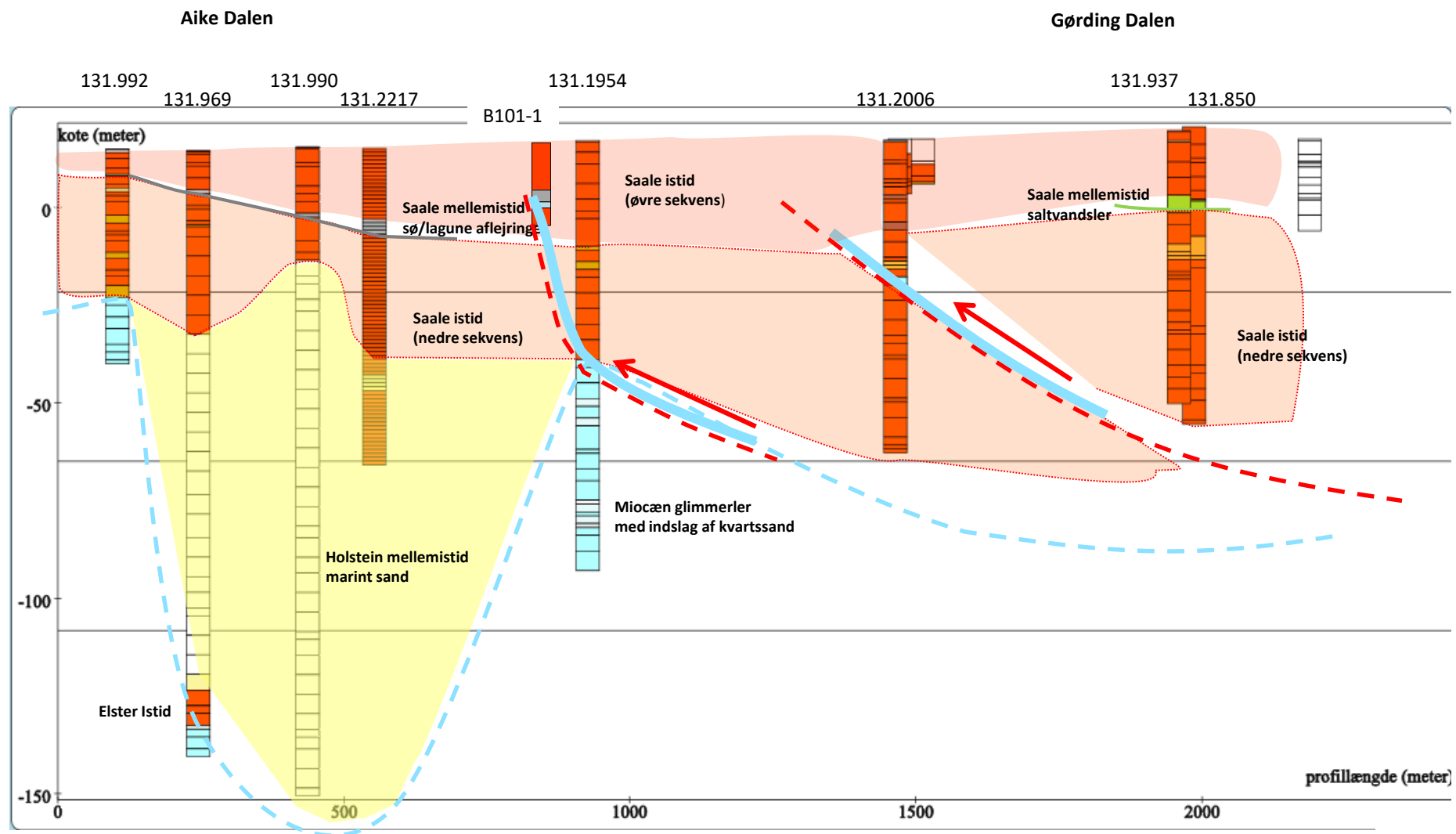
Indvindingstilladelse:
500.000 m³ pr. år
Oppumpning:
300.000 m³ pr. år
Indvinding: 4 boringer
Monitering: 2 boringer

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

**DIN
FORSYNING**

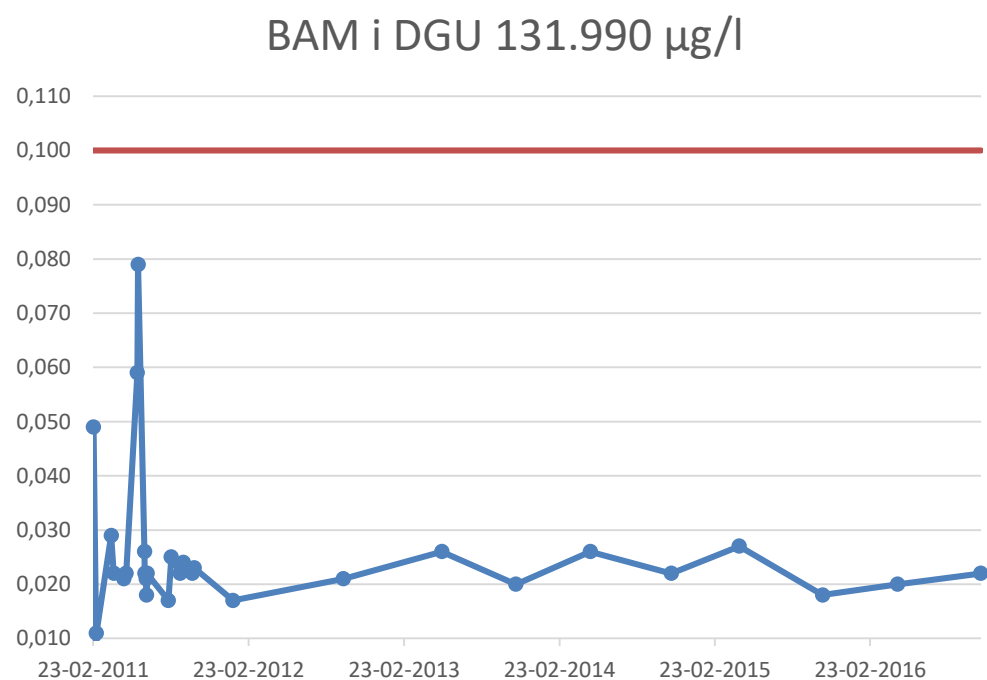
Region Syddanmark

Aike Vandværk - 2016

Ammonium og nitrit.

Turbiditet.

BAM påvist i 2011.

**DIN
FORSYNING**

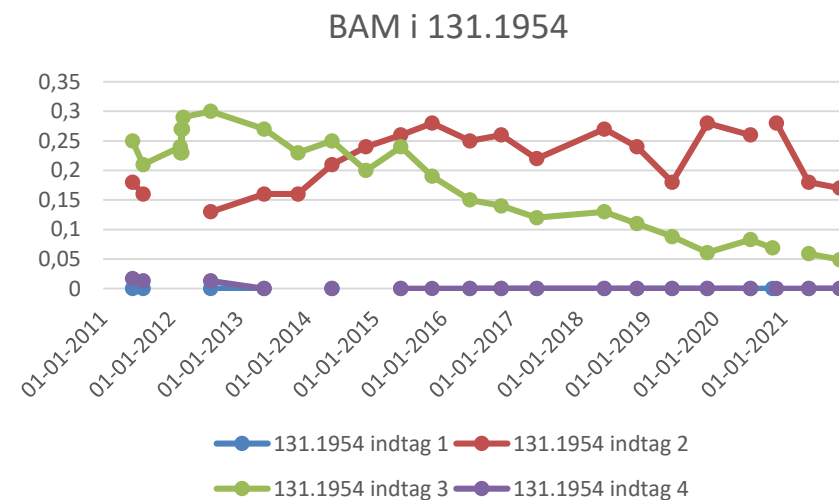
Region Syddanmark

Aike Vandværk - kildeopsporing

BAM: Regelret anvendelse eller punktkilde?

131.2217
(Næsten) ren!

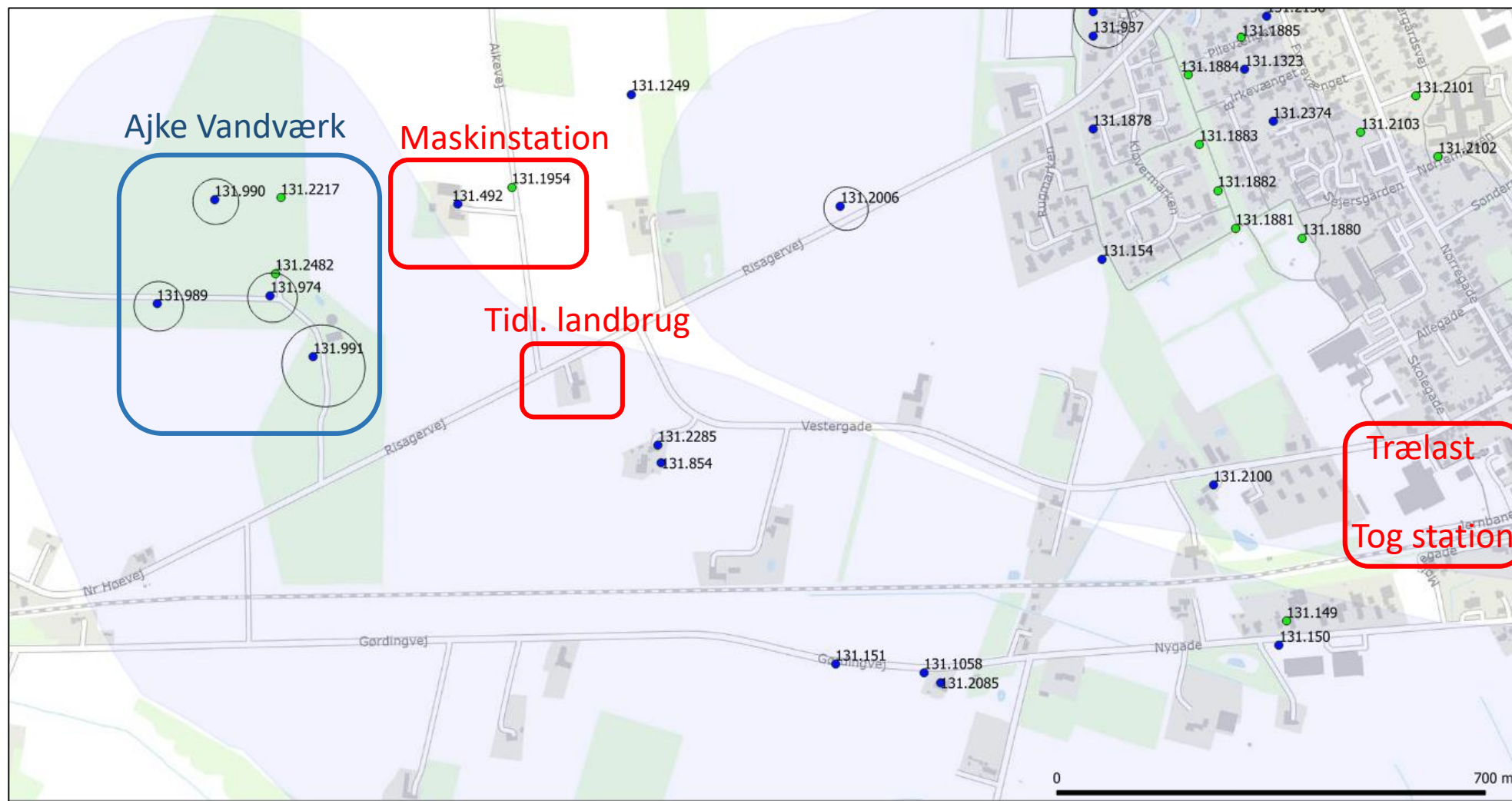

DIN
FORSYNING

Region Syddanmark

Undersøgelser ved punktkilder i 2016

**DIN
FORSYNING**

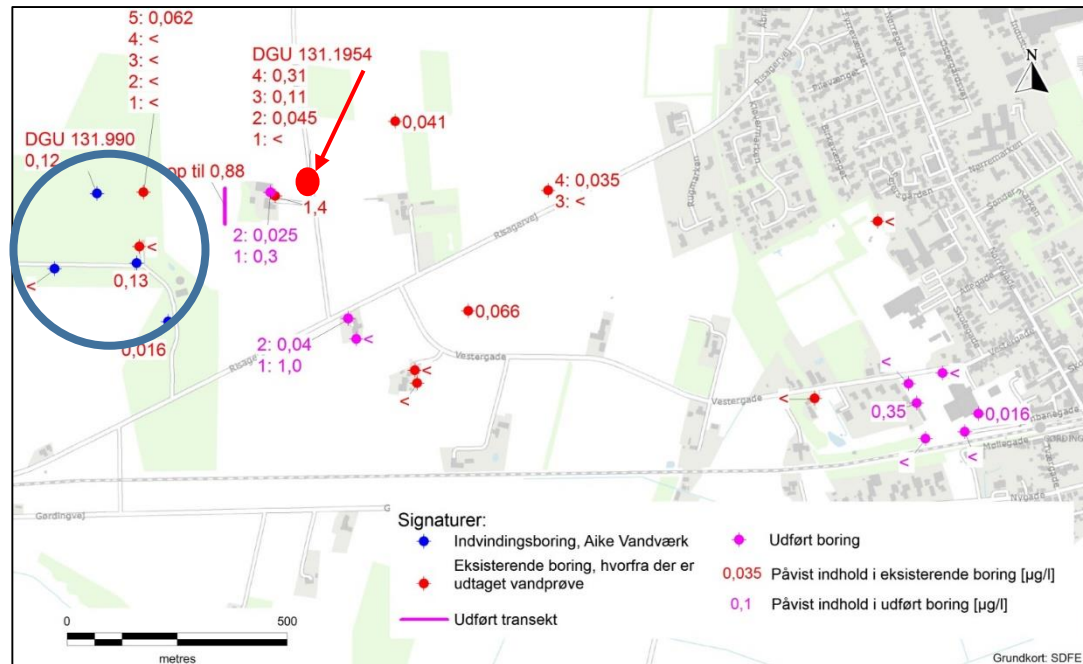

Region Syddanmark

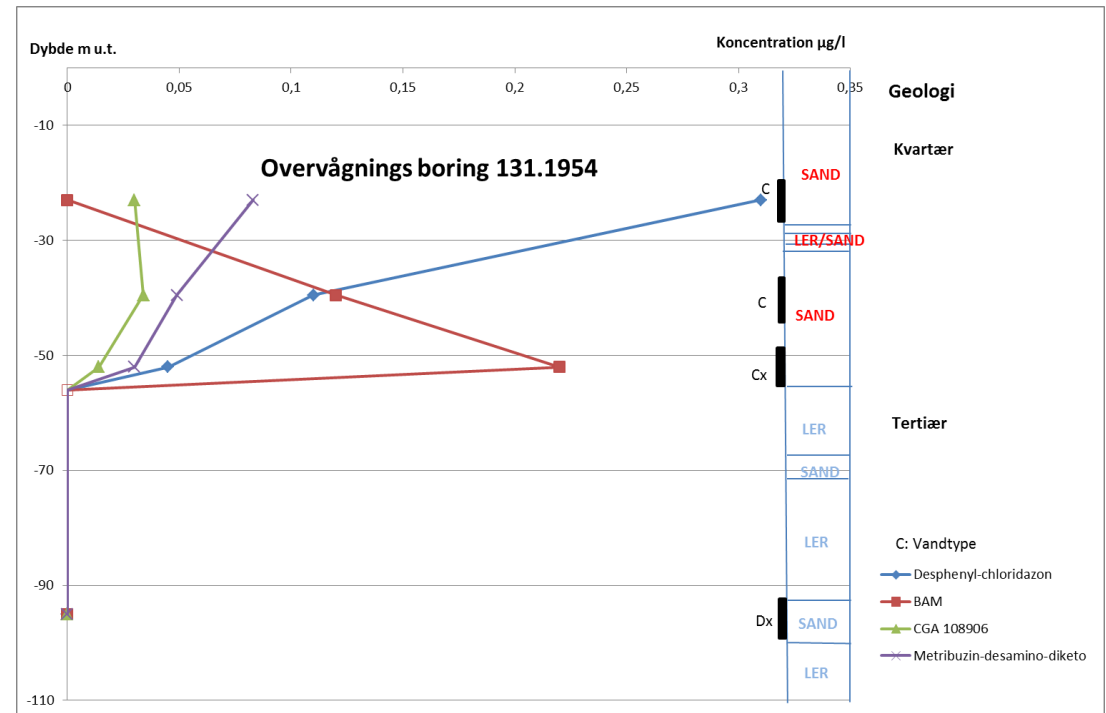
Kildeopsporing i 2016

Oplandsanalyse

Fund af desphenyl-chloridazon, DPC

Vertikal fordeling af pesticider og nedbrydningsprodukter i monitoringsboring 131.1954.

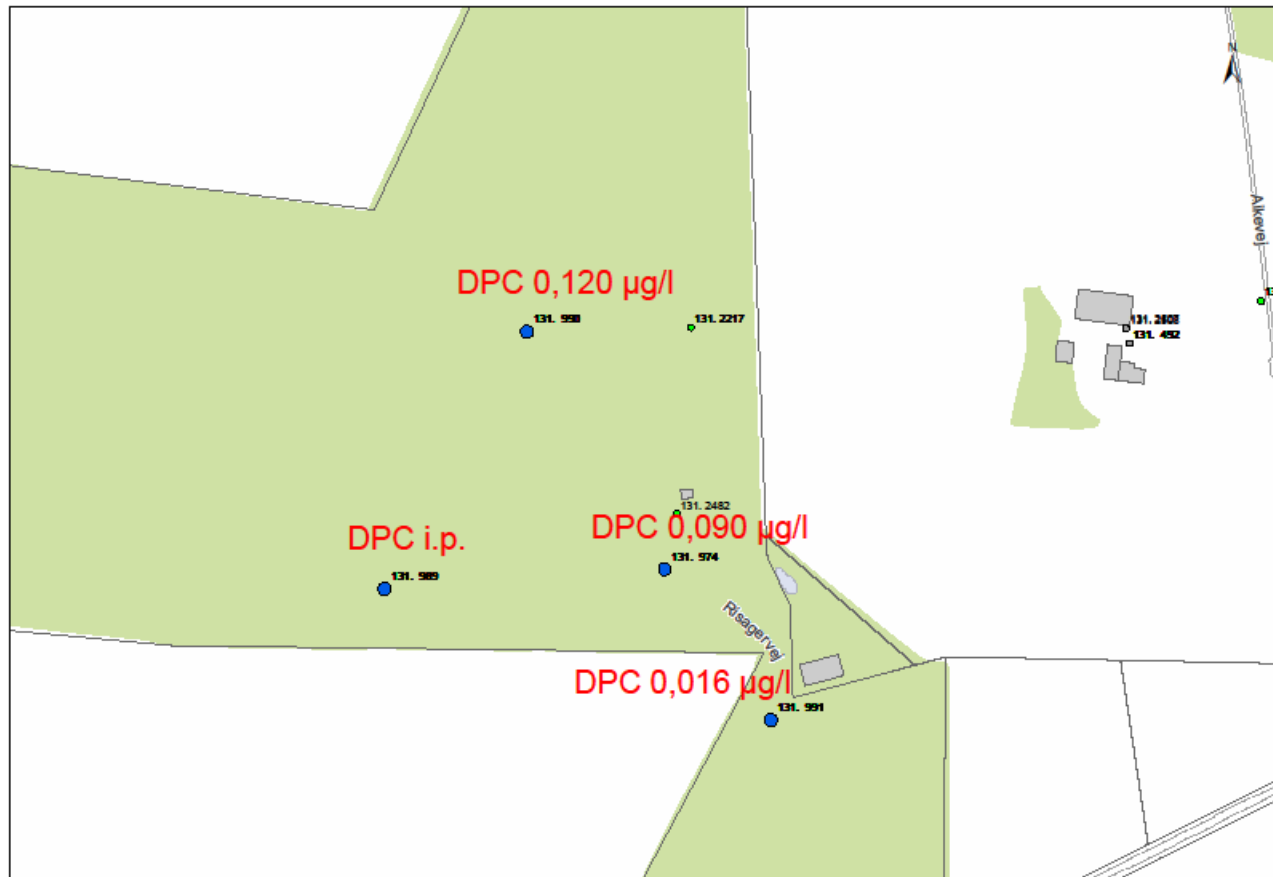
DPC – med i regions pakke siden 2012

DIN
FORSYNING

Region Syddanmark

Aike Vandværk - 2017

Et helt nyt problem!

- Fund af DPC i tre boringer.
- Ab værk 0,082 µg/l

DPC kommer med i den lovpligtige pesticidpakke.

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

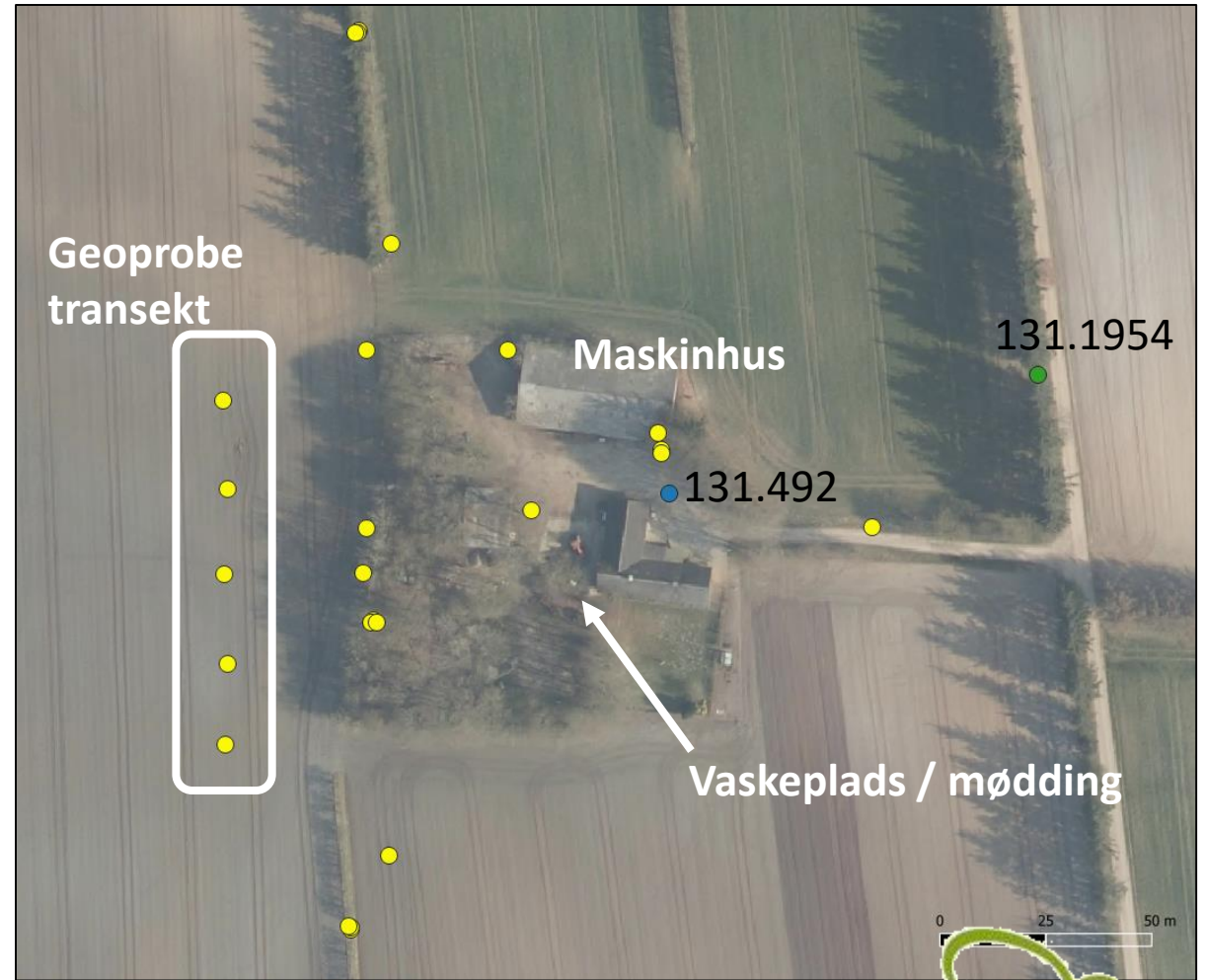
Undersøgelser ved maskinstation - 2017

Punktkilder

- Vaskeplads
- Gårdsplads
- Parkering af maskiner mv.
- Markvej (parkering)
- Oplag roer?

Tilgang

- Filtersatte boringer
- Markvandingsboring DGU 131.492
- Geoprobe – enkeltboringer og transekt
- Udtagning af vandprøver i flere niveauer

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Undersøgelser ved maskinstation 2017-2022

Bentazon-fane fra vaskeplads

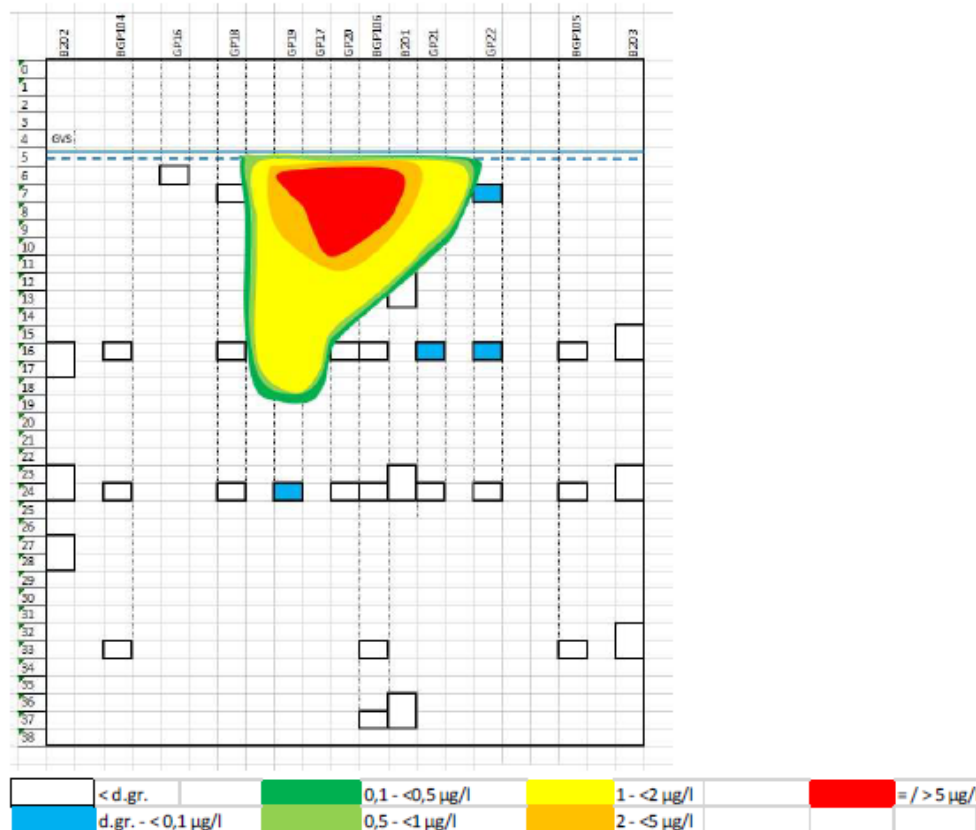
DPC-fane fra flade- og punktkilde

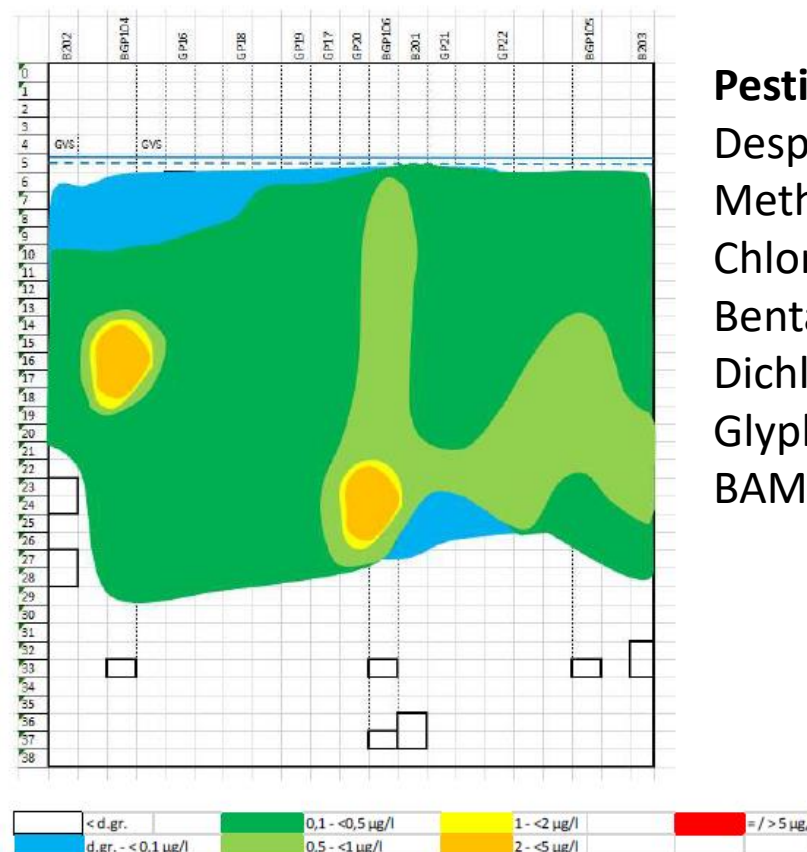
Undersøgelser ved maskinstation 2017- 2022

Indhold af pesticider i transekt

Bentazon

DPC

Pesticider

Desphenyl-chloridazon (DPC)
Methyl-desphenyl-chloridazon
Chloridazon (B101-1)
Bentazon (vaskeplads)
Dichlorprop og MCPP (B101-1)
Glyphosat/AMPA
BAM (punkt el. fladekilde)

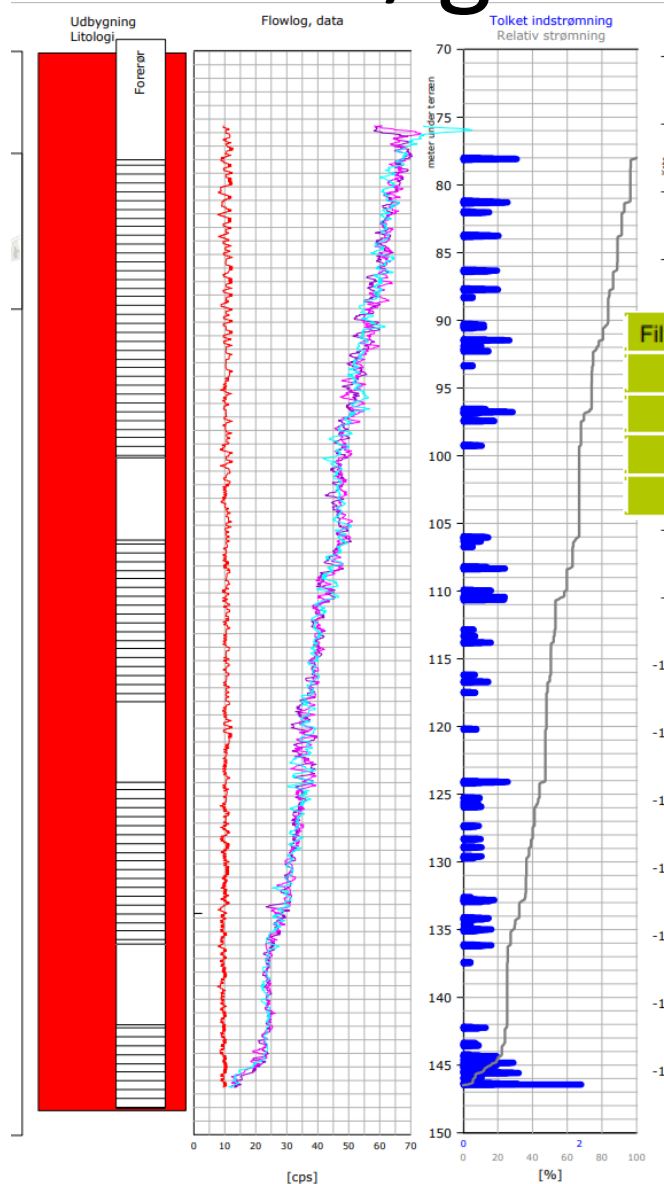
DIN
FORSYNING

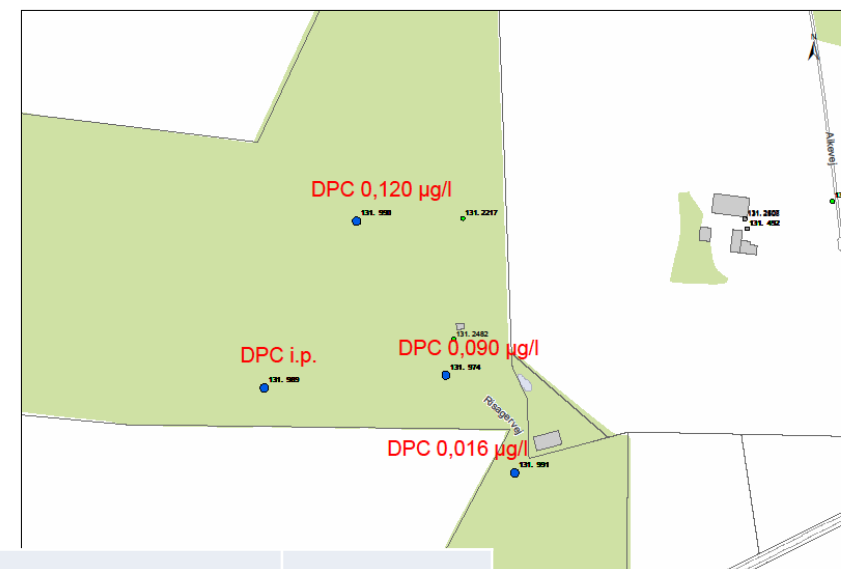
Region Syddanmark

Undersøgelse af 131.974 – januar 2019

Filterinterval	Procentvis fordeling af indstrømning (Q = 59 m ³ /t)
78-100 mut.	30 %
106-118 mut.	20 %
124-136 mut.	25 %
142-148 mut.	25 %

Dato: 23-01-2019

Prøvested	Dybde m.u.t	Tidspkt.	Bemærkning	Chloridazon- desphenyl µg/l
St. 1, indt. 2	138	09:27		<0,01
St. 1, indt. 3	120,5	09:52	Blanding af indtag 2+3	<0,01
St. 1, indt. 4	103,3	10:11	Blanding af indtag 2+3+4	<0,01
St. 1, indt. 5	69,8	10:31	Blanding af indtag 2+3+4+5	0,075
St. 1, indt. 5	78,15-78,6	11:48	Blokeret med bold i 78,6 m	0,66

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

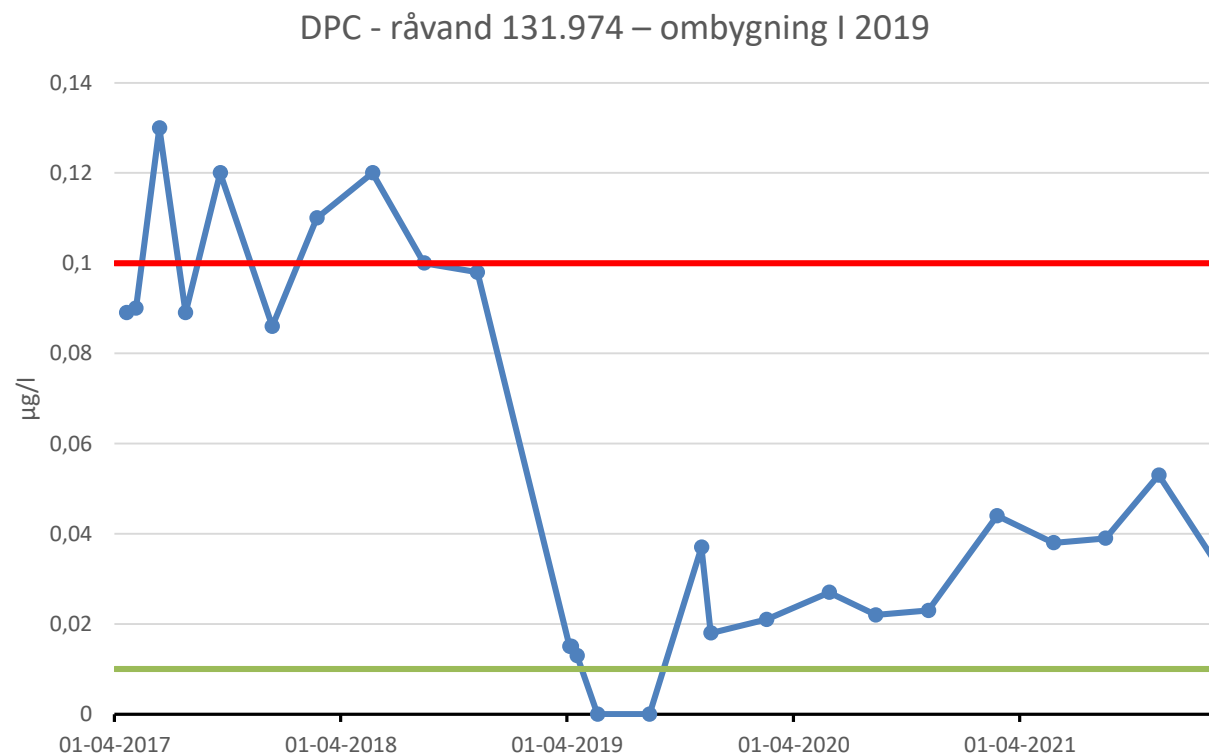

Ombygning af 131.974 – april 2019

Afblænding af en del af filteret:

- Størst indstrømning – nederst
- Størst indhold af DPC - øverst

Filter – før (76-148m)	Filter – efter (106-148 m)
76-100	blændet
106-118	106-118
124-136	124-136
142-148	142-148

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Undersøgelse af DGU nr. 131.990

Filter 76-166 m u.t.

Anden indstrømning af DPC og BAM

Ingen ombygning.

Dybdeinterval m.u.t	Indstrømning (%). Tolket fra flowlog	Beregnet Chloridazon- desphenyl µg/l	Beregnet BAM µg/l
75-88	10	0,000	0,038
88-105	20	0,004	0,24
105-124	10	0,017	0
124-146	25	0,230	0,076
146-166	35	0,110	0,016

DIN
FORSYNING

Region Syddanmark

Igangværende undersøgelser

- fane med retning mod boring 131.991?

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Vigtigt med samarbejder om pesticider

Region Syddanmark:

- Vores indsatser skal give værdi for vandforsyningerne!
- Samarbejdet sikrer, at pengene bruges bedst.
- Lokal forankring – resultaterne skal bruges bagefter.

DIN Forsyning:

- Regionens undersøgelser er målrettet vores problemer – og afslører nye problemstillinger!
- Beslutning om fremtidige investeringer.

Nogle af vores erfaringer er beskrevet i idekataloget.....

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

Idékatalog

Fund af pesticider i vand fra almene vandværker

Opbygning og indhold

- Kataloget henvender sig til vandværker og myndigheder
  - Især små og mellem-store vandværker
- Kataloget skal
  - give viden om hvad **vandværket** skal og kan gøre
  - informere om hvad **kommune** har ansvar for og kan forventes at gøre, og hvornår **regionen** skal involveres.
- Kataloget skal anvise **handlemuligheder**
  - Flowdiagrammer skal vise processen på overskuelig vis
  - Fakta-bokse uddyber og forklarer emner
  - Erfaringspriser til omkostninger (anlæg, drift)

**DIN
FORSYNING**

Region Syddanmark

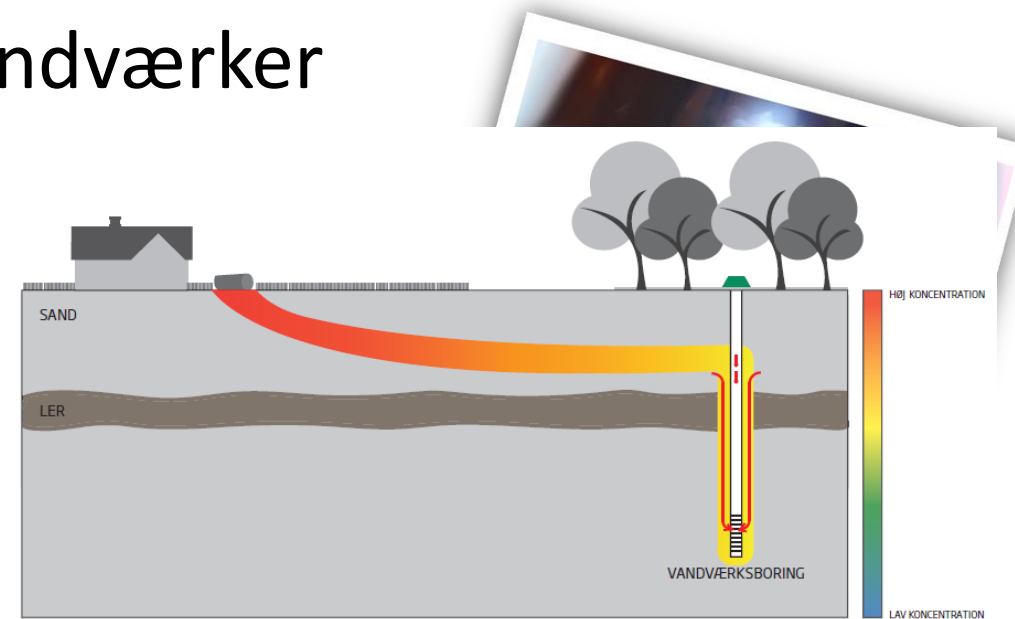
Idékatalog

Fund af pesticider i vand fra almene vandværker

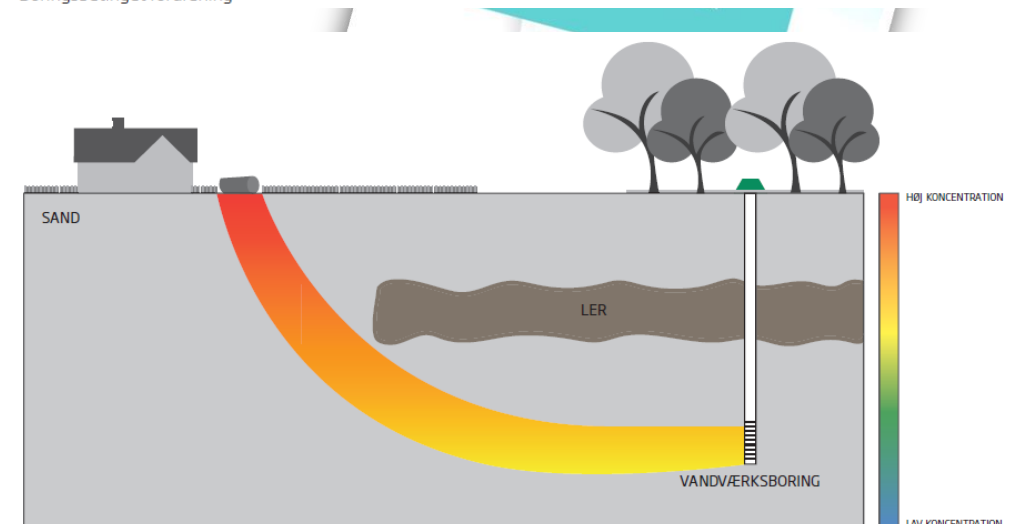
Konstatering → Undersøgelse → Løsning

Idékatalog – 3 faser

- **Konstateringsfasen**
  - simple undersøgelser, begrænset budget
- **Undersøgelsesfasen**
  - bedst muligt grundlag for en løsning
- Boringsbetinget forurening, handlemuligheder
- Magasinbetinget forurening, handlemuligheder
- **Løsningsfasen**
  - økonomisk og forsyningsmæssigt forsvarligt

Boringsbetinget forurening

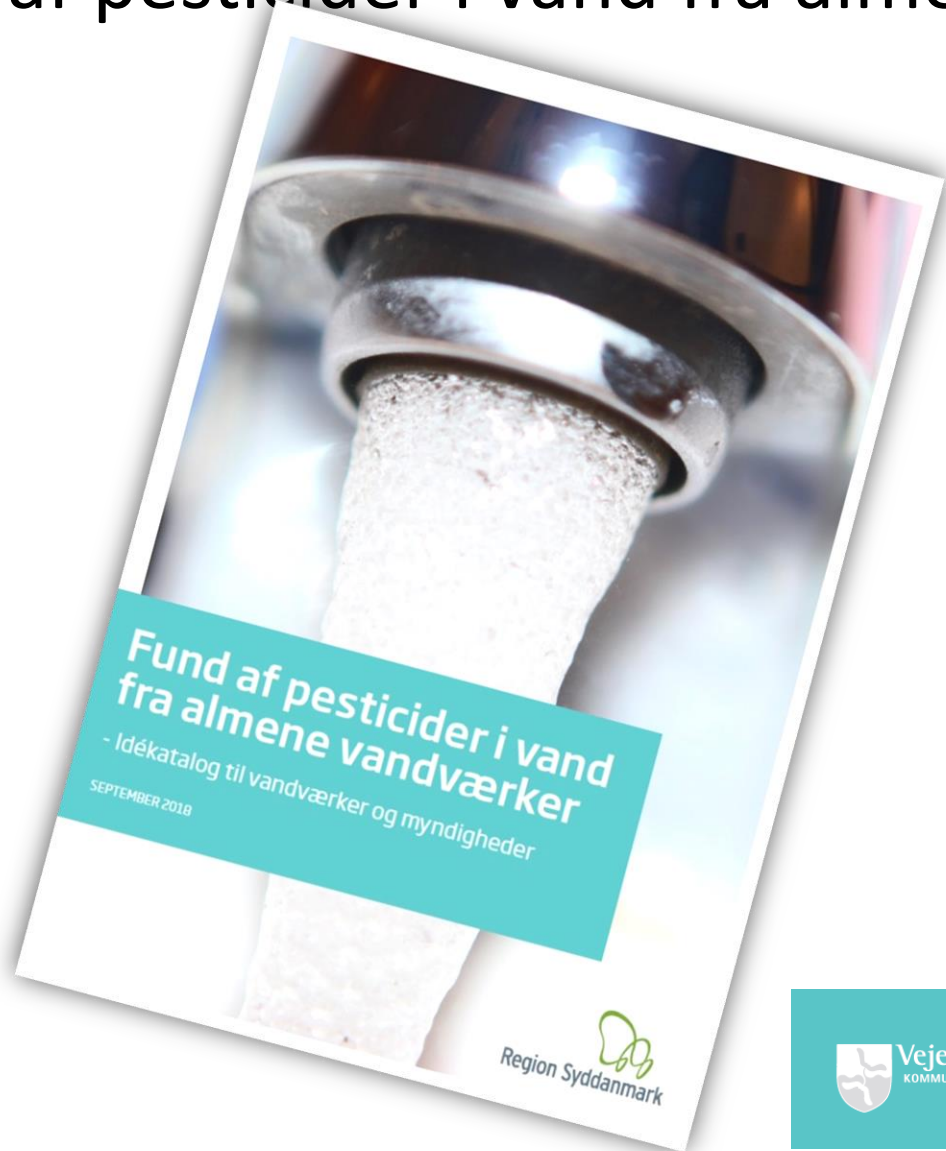

Magasinbetinget forurening

Idékatalog

Fund af pesticider i vand fra almene vandværker

Idékatalog til vandværker og myndigheder
kan hentes her:

<https://regionsyddanmark.dk/fagfolk/miljo-og-klima/vand-og-jord/idekatalog-ved-fund-af-pesticider>

